

פרשת דוד



יו"ע ע"י מוסדות "מקדש לדוד" ישראל

בראשות ובנשיאות כ"ק מורנו ורבנו האדמו"ר רבי **דוד חנניה פינטו** שליט"א
בן הצדיק המלובן רבי **משה אהרן פינטו** זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש המלובן רבי **חיים פינטו** זע"א



ט"ו באב תשפ"ה 1297

פרשת ואתחנן

שבת נחמו

ירושלים	תל אביב	חיפה	באר שבע
18:54	19:10	19:05	19:03
20:09	20:12	20:13	20:10
20:41	20:43	20:43	20:42
כניסה	יצאה		רבנו תם



הילולא דצדיקיא

ט"ו אב
רבי אברהם בן חסין
מחכמי מקנאס

ט"ז אב
רבי יהודה פינטו

י"ז אב
רבי אברהם פינטו
מרבני סלוניקי וצפת

י"ח אב
רבי דב בער אליעזרוב

י"ט אב
רבי יעקב כולי
בעל 'מעם לועז'

כ' אב
רבי יוסף צוברי

כ"א אב
רבי אהרן רוקח
האדמו"ר מבעלז



ונראה לבאר, התורה לא ציינה את מקום העיר ירושלים כבונה תחילה כדי ללמד שכל הרוצה להתקרב אל הקדושה ולהדבק בה אינו צריך הסבר מפורט כיצד להגיע אליה, היות ובקרב כל יהודי פועם לב חכם המובילו אל המקום הקדוש והנכון, ואין הוא יכול להתחמק בתואנה שאינו יודע מהו המקום, שכאמור קדושת ירושלים מורגשת מכל עבר והיא מושכת אליה משיכה עזה את כל החפצים בקרבתה. אך מנגד, התורה טרחה והזהירה את ישראל על הצורך להתקין את הדרכים המובילות לערי מקלט בכדי למנוע מצב של שפיקות דמים נוסף.

הקב"ה אומר לבניו שהוא חפץ באהבתם ולכן הוא מאריך אפו על חטאיהם ולא ממחר להיפרע מהם, אך אלו הממשיכים להתחמק בחטאם ואינם שבים בתשובה שלימה באומנם שהקב"ה ותרן או שהדרך לתשובה אינה ברורה ונהירה להם, אזי כעסו של ה' גובר ואינו מקבל דברים אלו, היות ומפתח התשובה ניתן בידי בני האדם, וביכולתם לשוב אל ה' אלוקיהם בכל עת שיחפצו.

פעם הגיע אדם עשיר שיש לו עסקים רבים וטובים רחבי העולם ליטול ממני עצה באיזה תחום כדאי לו להשקיע את כספו, היות ומונחים לפניו כמה אפשרויות של השקעה וברצונו להתייעץ במה להתחיל בראשונה. השבתי לאותו אדם שבבואו ליטול ממני עצה הוא מעמיד פנים, כיון שרק אדם המצוי בפרטי המסחר וההשקעה יכול לבחור ולדעת מה היא ההשקעה הראויה והבטוחה ביותר, והוספתי ואמרתי לאותו אדם שאף אם אומר לו להשקיע את כספו בתחום פלוני, בטוחני שהוא יעשה לבסוף כראות עיניו מתוך מחשבה שבידע ובכישורים שלו הוא יקבל את ההחלטה הנכונה.

הנשמה שמקורה מן העליונים יודעת בבירור מה הם אפשרויות ההשקעה הבטוחים והטובים ביותר, וכן מה היא הדרך הנכונה והראויה לילך בה, ואף שהיצר הרע מסית את האדם ומכשיל את רגליו מללכת בדרך הישרה, הרי שעל האדם לאזור את נפשו ולגבור על יצרו הרע מתוך מחשבה והתבוננות שנשמתו החצובה מן העליונים היא זו היודעת ומכירה בבירור את מקומה. אומרים אנו בקדושה של תפילת מוסף "איה מקום כבודו להעריצו", ולכאורה זוהי שאלה קשה מאוד שהרי מלוא כל הארץ כבודו, וכל הרוצה לשוב לפניו יתברך יכול לעשות זאת, שהרי הקב"ה נמצא בכל מקום ומקום, והיכן שהאדם יחפשו שם ימצאו, לפיכך אין ביכולת האדם להתחמק מעשיית תשובה בשל הטענה שלא מצא את הדרך לשוב לאלוקיו. ואמנם יש זמנים מיוחדים המסוגלים לתשובה בהם ה' קרוב לכל קוראיו אשר יקראוהו באמת, אך אין כוונת הדבר שבשאר ימות השנה אין אפשרות לשוב בתשובה, אלא שברגע האחרון טרם התקדש היום הגדול והנורא, הקב"ה ברוב רחמיו מטיב ומתחסד עם בראיו ומעניק להם הזדמנות מיוחדת שלא תסולא בפז לשוב בתשובה שלימה. יהודי העוצם עיניו מלראות ולהכיר בזו ההזדמנות, עתיד להייתב על כך בכפל כפליים.

וכבר אמרו חז"ל (מכות ז, ב) "בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו", לפיכך אם האדם יגלה את רצונו כלפי המקום ברוך הוא שבחשקו להתקרב לה' יתברך, אזי רצונו זה יובילו ויקרבו אל ה' אלוקיו.

משניר לדוד

מעלת התשובה ואהבת ה' את עמו

"בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים ושבת עד ה' א-להיך ושמת בקולו" (דברים ז, ל)

הקב"ה מבקש את אהבת עמו - העם הנבחר, והיות וה' יתברך יודע שברוך הטבע במצב של דקדוק הדין לא תוכל לשכון האהבה בינו לבין עמו, לכן הוא מאריך אפו ומכסה על פשע על מנת שהשלום והאהבה ישכנו בינו לבין עם ישראל. ואמנם יודעים אנו שאדם נידון על כל רגע ורגע מימיו ובבית דין של מעלה יראו לו לאדם את כל הדברים שעשה בימי חייו בזה העולם, ולא תהיה זו סקירה מתומצתת לגבי ימים ושבעות, אלא דיווח פרטני ומדוקדק על כל שניה ושניה בחייו של האדם, וכל האומר שהקב"ה ותרן יוותרו חייו כיון שהקב"ה נפרע מאלו העוברים על דברו, אך משום שברצונו ה' יתברך שתחול אהבה וקירבה בינו לבין עמו, לפיכך הוא לא מעניש את בניו מיד לאחר החטא, אלא כובש את כעסו ומאריך אפו שמא האדם יתקן את מעשיו וישוב על עונו.

אדם שנחבל בידו וכתוצאה מכך יש לו פצע מדמם, הרי חבישת הפצע בתחבושת אינה מעלימה את החבלה לגמרי, אלא רק מסתירה אותה בבחינת "מכסה פשע". רק אם האדם ימרח על חבורתו מיני משחות ושאר סמי ריפוי, הפצע ייעלם ועורו ישוב להיות חלק כבתחילה. כך גם הקב"ה מכסה על פשעי עמו ומעביר עינו מהם באופן זמני מתוך תקווה שישובו בתשובה על מעשיהם הרעים, ובמצב בו הקב"ה מכסה את עינו מלהביט בחטאי ישראל, האהבה יכולה להמשיך לשכון בין ה' לעם ישראל.

כל הרוצה לשוב אל קונו יכול לעשות זאת בנקל, היות והדרכים לתשובה ידועות ומבוארות לכל ומשום כך יש רק צורך ברצונו הטוב של האדם אשר יובילו לה' אלוקיו. שמעתי פעם ממורי ורבי הגאון הרב שמאי צהאן זצ"ל שהקשה, הרי מציינו בתורה שהיא מפרטת ומאריכה מאוד בענין ערי המקלט, ושבה התורה ומונה את מיקומם של ערי המקלט ואת הצורך לדאוג בכל תקופה לתיקון הדרכים המובילות לאלו הערים, וכן לדאוג שהיא שילוט מתאים המכוון את הרוצח בשגגה אל עבר ערי המקלט על מנת שלא יאלץ להתעכב בדרכים ויבוא לידי סכנה מצד גואל הדם. ומאידך לא מציינו שהתורה מסבירה ומכוונת את האדם למקום המצאה של העיר ירושלים, הלא התורה ציונתנו לעלות לרגל ג' פעמים בשנה. ואף ללא זאת הרי ירושלים הינה טבורו של עולם, מקום בו שוכן המקדש ובו עיקר שריית השכינה והטהרה, אם כן מדוע התורה ציונתה לציון במדויק את הדרכים המובילות לירושלים, בעוד שהזהירה ושנתה והזהירה על חשיבות ציון הדרכים המובילות לערי המקלט. וכי ניתן לומר שמעלת ערי המקלט גדולה מעיר הקודש ירושלים שאכן מציינת במקרא רק ברמז, שנאמר "כי אם אל המקום אשר יבחר ה' אלוקיכם מכל שבטיכם לשום את שמו שם, לשכנו ותרשו ובאת שמה".



במסילת נעלה

שביבי אמונה ובטחון מפקנסו של מו"ר הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

מצות הכנסת כלה

באחד הימים בהיותי בפריז באה לפניי אישה ובידה הזמנה לחתונה בתה, וסיפרה במר נפשה כי מצבה הכלכלי קשה מאד, אין בידה פרוטה עבור צרכי החתונה ואפילו לא עבור הנדוניה הבסיסית והדברים ההכרחיים ביותר לצורך הקמת הבית.

באותו יום הייתי אמור למסור שיעור בפני אלפי משתתפים, ועל כן אמרתי לה שבסיומו של השיעור אבקש מהנאספים כולם שכל אחד מהם יתרום מכיסו בעין יפה עבור מצות הכנסת כלה.

אולם משמים נשכח הדבר מזיכרוני, ורק לאחר שהמאזינים כולם עזבו את המקום - נזכרתי בהבטחתי לאותה אישה אומללה, וצער עמוק פשט בלבי.

כאשר האישה הבינה שהדבר נשכח ממני, אכזבה גדולה מילאה אותה ולבה נמלא בייאוש. אולם באותם רגעים החלטתי בלבי לסייע לה בכל דרך אפשרית, ולפיכך פניתי אל האישה ואמרתי לה: "גברתי, אל נא תדאגי, ישועת ה' כהרף עין, עוד תראי שישועתך תגיע במהרה".

טרם סיימתי את דבריי, והנה עבר בסמוך אליי אחד מתלמידיי.

כהרגלי בקודש שאלתי אותו לשלומי והוא השיב שברוך ה' שלומי טוב, ואחר המשיך התלמיד ופנה לדרכו. אולם אני קראתי לו שוב ושאלתי אותו: "אמור לי, האם באמת הכל בסדר אצלך?"

התלמיד התפלא לשמע שאלתי החוזרת וענה שוב: "כן, ברוך ה' הכל בסדר". אולם לאחר שפנה ממני וצעד מספר צעדים, שב אליי ואמר: "כבוד הרב הכניס אותי כעת לדאגה, ממש עכשיו יצרו איתי קשר מהבית והודיעו לי שהתעוררה בעיה כלשהי, ולאחר שאלות הרב כבר איני יודע ממה עלי לחשוש".

כששמעתי זאת השבתי לו שאין כל מקום לדאגה, והוא יכול לשוב לביתו ברגיעה.

אולם התלמיד לא נרגע ואמר שברצונו לקיים מיד מצוה כלשהי שתעמוד לזכותו ולזכות בני ביתו.

כששמעתי זאת אמרתי לו - "הנה לפניך מצוה חשובה עד מאד, מצות הכנסת כלה, הישמר לך לבל תחמיץ הזדמנות זו היקרה מפז".

וממחשבה למעשה. מיד שאלנו את האישה אודות הסכום שדרוש לה לנישואי בתה והיא נקבה בסכום הנדרש. כבר למחרת העביר לה תלמידי את תרומתו ואף אני זכיתי והשלמתי את החסר, וברוך ה' חתונת בתה נערכה במועדה לשמחת כל הנוגעים בדבר.



פניני הפרשה

פנינים קצרים מפרשת השבוע

העבר והעתיד נפגשים באכסניא אחת

"לנס שמה רוצח אשר ירצח את רעהו בבלי דעת" (דברים ז, מב)

יש לדקדק, מעיר רבי שלמה אלגאזי זצ"ל; מדוע כפל הכתוב ואמר "רוצח אשר ירצח" ועוד מדוע מכנהו הכתוב בשם "רוצח" בטרם רצה, שהרי אמר הכתוב "אשר ירצח" בלשון עתיד ועדיין הוא לא רצח?

וביאר רבי שלמה בספרו 'שמע שלמה', בהקדים את דברי הגמרא במסכת מכות (י, ב) על הפסוק "ואשר לא צדה והא-להים אנה לידו" (שמות כא, יג) במה הכתוב מדבר? בשני בני אדם שהרגו את הנפש, אחד הרג בשוגג ואחד הרג במזיד, לזה אין עדים שראוהו ולזה אין עדים שראוהו. מזמנם הקב"ה לפונדק אחד, זה שהרג במזיד יושב תחת הסולם, וזה שהרג בשוגג יורד בסולם ונופל עליו והורגו.

נמצא אפוא שזה שהרג במזיד - נהרג, וזה שהרג בשוגג - גולה לעיר מקלט.

לאור הדברים תבאר היטב כפילות הפסוק "לנס שמה רוצח", שהכתוב מדבר על מי שכבר רצח פעם אחת בשוגג ולא היו עדים בדבר. ומה תקנתו? 'ביאהו ה' לפונדק אחד בעתיד, כדי שירצח בשוגג את מי שכבר רצח במזיד, וזהו "אשר ירצח" בלשון עתיד, ואז יתחייב בעונש גלות ויתכפר לו חטאו.

מי יתן והיה

"מי יתן והיה לבבם זה להם ליראה אותי ולשמור את כל מצוותי כל הימים" (דברים ה, כה)

פליאה נשגבה היא: היאך שייך לומר 'מי יתן' אצל הקב"ה שהוא כל יכול, היתכן שהוא מבקש ואומר הלוואי שכך יהיה - הלא בידו כח וגבורה, והוא לבדו עשה ועושה ויעשה את כל המעשים?

אלא, מבאר זאת הרמב"ן, מאחר שכבר אמרו חז"ל ש"הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים" (ברכות לג, ב), נמצא שכביכול דבר זה אינו ביד ה' אלא הוא מסור בידינו אנו. ולכך מתחנן כביכול אלינו, ישראל עם קרובו, שנמלא את לבבינו ליראה את שמו.

עשרת הדברות נאמרו באופן אישי

"אנכי ה' א-להיך" (דברים ה, ו)

עשרת הדיברות נאמרו, מתחילתן ועד סופן, בלשון יחיד.

ויסוד גדול נאמר כאן, שכל אחד ואחד מישראל צריך לומר לעצמו, שבשבילו ניתנו עשרת הדיברות, ועליו מוטלת החובה לקיימן.

ועוד הוסיף ה'חזוה מלובלין', שלשון היחיד שבעשרת הדיברות נועדה לומר לכל אדם בישראל: גם אם כל העולם כולו יסור, חלילה, מדרך התורה, זכור כי לך אישית ניתנה התורה, ואתה לא תלך אחריהם.

ואז המזיקים בורחים מהבית

"וכתבתם על מזוזת ביתך ובשעריך".

ידוע מסגולת מצות המזוזה לשמירת הבית מפגע רע ומשטן המשחית וממזיקים.

וכתבו בספרים "מזוזות" הוא אותיות זז - מות. שאמרו חז"ל (שבת לב, א) בעוון מזוזה בנים מתים ר"ל, אבל הזהיר במזוזה זז מות מביתו.

ומטעם זה, כותב ה'שער בת רבים', כותבים על המזוזה מבחוץ שם שדי-י שהוא ראשי תיבות: "שומר דירת ישראל". ובראותם שמו יתברך הנכתב על המזוזה מבחוץ, על ידי זה הם נכנעים ובורחים מפתח זה.



נצור לשונך

אני לא עשיתי

אם נעשה דבר שלא כהוגן, ובא ראובן ושאל לשמעון, מי עשה את הדבר הזה? אפילו אם הוא מבין, שראובן חושד אותו בדבר זה, אסור לו לגלות מי עשה את הדבר, ואפילו אם הוא ראה זאת בעצמו, רק ישיב לו בנוסח "אני לא עשיתי את הדבר הזה".



דברי חכמים

פרפראות לפרשה
משולחם של חכמי התורה

מי קבע את משפט פיתגורס?

"כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים" (דברים ד, ו)

היקף חכמת התורה הוא לבלי סוף ומקיף כל החכמות כולם, רחבה היא מיני ים וארוכה מארץ מידה. כל התורה כולה היא שמותיו של הקב"ה, וממנה כל חכמת הבריאה והטבע, הכל בה וממנה הכל!

הרמב"ן בהקדמתו לפרושו לתורה, מבאר בארוכה את חכמת התורה שהכל בה, כל כוחות הבריאה נאמרו ונכתבו בתורה באותיותיה בנקודותיה ברמזיה בעיטוריה בתגיה, חכמת הרפואה וחכמת המזלות וחכמת הצמיחה, וכן כל חכמות הטבע.

גדולי הדורות בעם ישראל, ידעו את כל חכמות הטבע מבלי לפתוח ספר מחכמות האומות, ומהיכן הם שאבו הבנה מקיפה ביותר בכל החכמות, הבנה שהפליאה את חכמי הגויים, רק מתוך לימוד התורה, כך הרי מעיד נותן התורה "כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני הגויים ואמרו רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה".

ה'חזון איש' זצ"ל כתב באגרותיו (א, טו) ש"רוח הקודש היא יגיעת העיון ברוב עמל ובמשנה מרץ עד שמתוסף בו דעת ותבונה בלתי טבעי". והוא מוסיף "שהכל ברוח הקודש השורה על כל העמל בתורה לאסוקי שמעתתא - וכשהן מעמיקין בהלכה הן בשעה זו כמלאכים ורוח ממרום שורה עליהן".

לאור היסודות הללו, ביאר החזון איש את שפע חכמת האנושות המושפעת על חכמי התורה, כשהשפע מגיע ממקור טהור - מלימוד התורה הקדושה.

ביטוי בוהק ליסוד זה, התגלה ברוחב ידיעותיו המפליאות של ה'חזון איש' בחכמות העולם, בחוקי הטבע והבריאה, ומי מדבר על עושר ידיעותיו ובקיאותו בחכמת התכונה והגיאוגרפיה שבהם הוא בירר הלכה למעשה את שאלת 'קו התאריך'. גם מחידושיו להלכות קידוש החודש או מציוורים שבשלהי הלכות עירובין, רואים עד היכן הגיעה חכמת לבו באסטרונומיה ובמתמטיקה.

סיפור מפורסם גילה וחשף את היקף ידיעותיו באנטומיה של אברי האדם ובעלי חיים. ידיעות רפואיות בולטות לעין בכל חלקי השולחן ערוך, הפליאו עד מאד, כשהגיע למשנת הנוטע ירק בכרם (כלאים פרק ה) הוא פותח בהקדמה 'כתבו חכמי המידות, והוא מבאר את הכלל הידוע בהנדסה בשם 'משפט פיתגורס' מבלי להזכירו בשמו ובמופת משלו. אף הוא מציין ומדגיש שחז"ל ידעו את כל הדברים הללו ברוח קדשם.

סיפורים מרטיטים סופרו על תוקף ידיעותיו בענייני רפואה, אצל הרב ד"ר משה רוטשילד זצ"ל, היה שמור פיסת הנייר המפורסמת בה צייר החזון"א בכתב ידו ציור של מוח והדרך לנתח את המוח. מעשה זה היה כשפרופ' זרעאלי שהיה מגדולי מנתחי המוח בארץ, כשהגיע אליו חולה מסוכן מאד שהיה לו בעיה במוח, שחייבה ניתוח במוח, אבל הפרופ' בדק והחליט וקבע נחרצות 'אני לא מנתח, ניתוח במצב הזה זה מוות ודאי!'

בלית ברירה הלכו בני המשפחה למרן החזון"א לשאול בעצתו, והוא אחרי ששמע את פרטי המחלה ודברי הרופא, לקח פיסת נייר, צייר עליה את המוח, ואת הדרך בה יש לנתח מאיזה צד ואיזה מקום מדויק, וביקש שילכו לרופא ושיגידו לו שינתח כפי שצייר וזה יצליח בעז"ה.

פרופ' זרעאלי הסתכל בציור ונדהם! איך יתכן שיהודי שלא למד מעולם רפואה, הצליח במקום שטובי הרופאים נואשו? הוא ניתח כחוראת החזון"א והניתוח הצליח בס"ד.



מן האוצר

ממשנתו של מו"ר הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

השגת השלמות בעבודת ה'

"ויתעבר ה' בי למענכם ולא שמע אלי ויאמר ה' אלי רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה" (דברים ג, כו)

הגמרא (סוטה יד, א) אומרת שהסיבה היחידה שבגללה רצה משה רבנו להיכנס לארץ ישראל, היתה כדי שיוכל לקיים את המצוות התלויות בארץ. וקשה, אם משה רצה כל כך להיכנס לארץ הקודש בכדי לקיים את המצוות התלויות בה, מדוע הקב"ה מנע זאת ממנו, ועוד הוסיף ואמר לו "רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה".

ומבאר הזוהר הקדוש, שהקב"ה אמר למשה שהוא כבר השיג את השלמות בקיום התורה והמצוות, על כן כניסתו לארץ הקודש עלולה לפגוע בשלמות שכבר זכה להשיג, בבחינת האמור 'כל המוסיף גורע'. הקב"ה שהינו בוחן כליות ולב הכיר וידע שמשם כבר השלים את עבודתו בעולם הזה וזכה להגיע לתכלית השלמות, לפיכך אם יכנס לארץ הקודש ויקיים את המצוות התלויות בה, קיים חשש שמא כניסתו תפגום מעט בשלמות אותה כבר השיג, על כן הקב"ה מנע ממנו את הכניסה לארץ ואף ביקש ממנו שלא להוסיף ולהרבות בתפילה בעניין זה.

אין לנו הבנה והשגה כלל מדוע כניסתו של משה לארץ הקודש היתה עלולה לפגוע בשלמותו, אך מכל מקום רואים אנו עד כמה חפץ הקב"ה בטובת משה, ומתוך שצפה וראה את העתיד לקרות עימו, מנע ממנו מלכתחילה את הכניסה לארץ וביקש לקחתו לעולם שכולו טוב.

ולהבדיל, בכדי לסבר את אוזניו, נמשיל זאת לתינוק קטן הבוכה כשהוא רואה בקבוק חלב ומביע את רצונו לשתות את החלב המצויי בקבוק. האמא המכירה את ילדה יודעת שהוא כבר אכל די והותר ולכן אכילה נוספת מעבר למה שאכל עד עתה עלולה להזיק לו. ולכן, למרות שהתינוק בוכה ומתחנן לבקבוק, האם ברחמיה מונעת ממנו את מבוקשו כדי שבריאותו והרגשתו הטובה לא תפגענה. למביט מן הצד נראה שהאם לכאורה מתאכזרת כלפי התינוק, אך למעשה, רק רחמיה של האם ורצונה בטובת ילדה גורמים לה למנוע ממנו את מבוקשו.

הקב"ה שהוא רחום וחנון ארך אפיים ורב חסד ביקש את טובתו של משה, וכיון שכך, מנע ממנו את הכניסה לארץ שכאמור היתה עלולה להפסיד ממנו את השלמות שכבר זכה לה. והוא שמצינו אצל משה רבנו שעל אף שזכה להשיג את השלמות, הוא חש שעדיין יש לו עבודה רבה בעולם הזה, ועל כן נפשו ביקשה וייחלה להיכנס לארץ הקודש כדי לקיים את המצוות התלויות בארץ, והבן.



במה מפטירין

הפטרת השבוע: "נחמו נחמו עמי" (ישעיה מ)

הקשר לפרשה: הפטרה זו היא אחת משבע שבתות של נחמה שמפטירין החל משבת שאחרי תשעה באב, והיא אחת מתוך שבע הפטרות מספר ישעיה הנקראות בשם: "שבעה דנחמתא"



מבט לפרשה

מצוות האמונה

הדברים הגיעו עד כדי כך שלא יכולנו להתאפק יותר, ניגשנו אליו ושאלנו: מה מביא אותך למסירות שכזו עבור השכנים, ומה הוא הדבר המניע אותך לכללך את ידיך ואת מכונית השרד שלך בשקיות אשפה, שהכל בורחין מהן?

תשובתו של האיש האצילי הוא צריכה לאלפנו לקח ובינה, כיצד מתנהגים עם שכנים, וכך הוא אמר: "אני מתגורר בבניין מזה כמחצית יובל שנים. במשך כל התקופה הארוכה הזאת נהניתי אין ספור פעמים מהשכנים שלי, שעשו אותי ועם משפחתי חסדים רבים".

"כאשר היינו צריכים במקרים רבים לצאת מהבית, הם הסכימו לשמור על הילדים שנשארו בבית - כאשר היינו זקוקים להלוואות, הם לא עשו שום חשבון ונתנו לנו ברוחב יד וברוחב לב, שמחו איתנו בעת שמחתנו, עודדו אתנו בעת מצוקה וכן הלאה והלאה".

"אני מרגיש כלפיהם חובת הכרת הטוב, וממתין כל הזמן ליום שבו אוכל להשיב להם כפעלם הטוב. וכשבאה לידי ההזדמנות לא אתפסנה בשתי ידיים! אמר השכן ברגשת לב והמשיך: בכל יום אנחנו משתדלים לגמול טוב עם השכנים, אבל בעת שבייתה, כאשר אנשים רבים מתנהגים שלא כשורה ומשליכים את הזבל לרחוב, ואינם מתחשבים כלל בסבל שהדבר יגרום לזולתם, דווקא בעת הזאת אני מרגיש שהנה נהניתי שיש לי עתה אפשרות נהדרת להחזיר לשכנים שלי כגמולם הטוב, ולהסיר מהם את המטרד הגדול הזה. כל מאמץ לא יהיה יקר בעיני כדי לגמול טוב עם השכנים הטובים שלנו".

אל תפתח גמ"ח!

כיצד נחיה כל העת עם התובנה החשובה של מידת הכרת הטוב שיש לנו מול הבורא? על כך נספר אחד מחסידי של בעל ה'נתיבות שלום' מסלונים זצ"ל, נושע מצרה גדולה בה היה שרוי. מתוך רגשי הכרת הטוב לבורא העולם, שקל לפתוח גמ"ח לצורך הרבים, מתוך מחשבה שכאשר ייטיב עם הבוראים, ישיב טובה לבורא.

החסיד בא אל ה'נתיבות שלום' להיוועץ עמו בדבר הקמת הגמ"ח, אך למרבה פליאתו אמר לו האדמו"ר: "לו אתה שומע לעצתי - אל תקים את הגמ"ח ואל תעשה דבר!" התפלא החסיד מאוד, אך האדמו"ר הסביר את תשובתו: "מוטב שתישאר כל ימי חיך עם ההרגשה הזאת שאתה חייב לרבש"ע. אם תקים את הגמ"ח, תפסור את עצמך בעשייה זו, ותחדל מלהכיר טובה לקב"ה על הטובה הגדולה שעשה עמך".

בשעה שהושלכת ליאור ועפר שהגין עליך שהרגת את המצרי - אינו דין שילקו על ידך, לפיכך לקו על ידי אהרן".

בספר "זכרון מאיר" כותב הרב מאיר רובמן זצ"ל, שמזה לומדים חידוש בהבנת ענין הכרת הטוב. מקובל לחשוב שהכרת הטוב היא תגמול שיש להשיב למי שעשה עמנו טובה. אבל, הרי כאן המים והעפר הם דוממים שלא התכוונו לעשות טובה למשה רבינו, וגם לא יכלו להתנגד לפעולותיו של משה רבנו וגם אין להם רגש הבושה שהיו נעלבים אם משה רבנו היה מכה אותם. וענין זה בא ללמד אותנו שענין הכרת הטוב היא מעלה בנפש האדם, שמכיר טובה למי שנהנה ממנו בין אם הוא בהמה, צומח או דומם גם אם הם אינם מבדילים בין טוב לרע ולא התכוונו לעשות לו הנאה. העובדה שהאדם נהנה מכל גורם שהוא, מספיקה כדי שיהיה צריך להכיר תודה למקור ההנאה.

ריקון פחי האשפה

הסיפור המופלא הבא שהתרחש בימינו, אנו מצוטט מתוך הספר 'עלינו לשבח', בפרשת כי תבא:

הדבר היה בזמן השביתות העירוניות שהיו בבני ברק, כאשר עובדי התברואה לא פינו את האשפה מן הבתים, וזו נערמה ברחובות. יצרה מכשולים לעוברי הדרך, הדיפה ריח צחנה עז וגרמה נזק עצום לתושבים. אז באותה שבייתה נתקלנו באחד השכנים שעשה חסד מיוחד במינו עם דיירי הבניין שלו.

מלבד ההקפדה שהאשפה שלו לא תציק לדיירי הבניין, דאג אותו יהודי לנקות את הפחים המשותפים, ופינה כמו ידיו את השקיות שהעלו ריח וצחנה נוראים אל מקום מרוחק מהשכונה, מקום שבו לא יהוו מטרד לשכניו.

הגם שאיש זה היה יהודי מכובד מאד, השתוממתי לראות עד כמה לא היה איכפת לו במאומה מכבודו האישי, והתעסק בדברים כאלה שרובם של בני האדם מעדיפים להתרחק מהם ולא לגעת בקצותיהם.

השביתה היא נמשכה זמן רב, אבל הדבר לא הביא את האיש לרפיון בעבודתו זו. מידי יום או יומיים היה נכנס אל חדר הפחים, מוציא את השקיות ומעבירן אל המקום המרוחק. פעם אחת כאשר בחדר האשפה הצטברו שקיות רבות, ולא היה באפשרותו לבצע את המלאכה בידי, ראינו שצריך למלאכתו המיוחדת הזו גם את המכונית המפוארת שלו. היהודי המכובד הכניס את שקיות האשפה אל תוך הרכב, נסע עד המקום בו רוכזו השקיות, ורוקן שם את האשפה.

ליבת הדיברה הראשונה בעשרת הדברות, נוגעת במצוות האמונה בבוא יתברך ובהכרה שהוא זה שהוציאנו מארץ מצרים מבית עבדים. והפליאה היא שלכאורה היה מן הראוי לפתוח ביסוד היסודות שבספר בראשית, שהקב"ה הוא ברא את העולם ועשה שמייים וארץ, שזהו יסוד האמונה, ומדוע הזכירה התורה רק שהקב"ה הוציא אותנו ממצרים, הרי זה לכאורה מעשה חד פעמי ואינו יסודי כמו ענין בריאת העולם?

רבי יהודה הלוי, בספר 'הכוזרי', מסביר שאמנם אכן האמונה בבריאת העולם היא שורשית ויסודית יותר, אך ההכרה ביציאת מצרים תגרום יותר לחיזוק האמונה ולקביעתה בלב האדם, כיון שהם - דור המדבר שיצאו בעצמם ממצרים מבית עבדים - ראו זאת בעיניהם.

ברובד אחר מובא רעיון נוסף בשמו של רבי אליהו ברוך פינקל זצ"ל, על יסוד משל שהובא במכילתא בפרשת יתר:

אדם אחד נכנס למדינה, אמר לתושביה: 'אמלוק עליכם?' אמרו לו: 'וכי עשית עבורנו דבר שתמלוק עלינו?! מה עשה? בנה להם את החומה, הכניס להם את המים, עשה להם מלחמות, ואז שוב פנה אליהם: 'אמלוק עליכם?' אמרו לו: 'הן הן'.

כך המקום - מסיים המדרש את הנמשל - הוציא את ישראל ממצרים, קרע להם את הים, הוריד להם המן, העלה להם הבאר, הגיז להם השליו, עשה להם מלחמת עמלק, אמר להם: אמלוק עליכם? אמרו לו הן הן.

מדברי המדרש למדים אנו, שהיסוד לכל המצוות הוא הכרת טובה להקב"ה על שעשה עמנו ניסים, כך גם מבואר מפסוקי התורה, בתשובה לשאלת הבן החכם: "מה העדות והחוקים והמשפטי אשר צוה ה' אלוקינו אתכם?" ועונים לו: "ואמרת לבנך עבדים היינו לפרעה במצרים ויציאנו ה' ממצרים ביד חזקה וגו' ויצונו לעשות את כל החוקים האלה ליראה את ה' אלוקינו".

נמצא אפוא שהדיבור הראשון, מלבד היותו ציווי לאמונה בהש"ת, הוא גם יסוד לכל מצוות התורה, לכן הזכירה התורה את יציאת מצרים, שכפי המבואר הוא יסוד וטעם לכל קיום המצוות.

מידת הכרת הטוב, היא מן המעלות הגדולות בחובתו של האדם. תובנה זו משתקפת היטב במעורר עשרת המכות שניתכו על ראש המצרים, כאשר שלשת המכות הראשונות יוצאות לפועל בידי אהרן הכהן ולא על ידי משה רבינו.

כך מובא במדרש; מפני מה לקו המים והעפר על ידי אהרן. אמר רבי תנחום, אמר הקב"ה למשה; המים ששמורך



שמעו וראו כי טוב ה'

בסיעתא דשמיא, מעתה ניתן להאזין לשיעורי מורנו ורבנו כ"ק האדמו"ר רבי זוד חנניה פינטו שליט"א בעברית, אנגלית, צרפתית וספרדית

באתר קול הלשון ובמספר ישיר:

0733-718-144

מסודר לפי פרשות השבוע, חגים ונושאים שונים

לקבלת דבר תורה יומי

מאת מורנו ורבנו

כ"ק האדמו"ר רבי זוד חנניה פינטו שליט"א

ניתן לשלוח הודעה

צרפתית

+972587929003

אנגלית

+16467853001

עברית

+972585207103

ספרדית

+541141715555